

Araştırma Makalesi (Research Article)

Sayı 2 - Cilt 2: 91-96 / Temmuz 2019

Volume 2 - Issue 2: 91-96 / July 2019

6360 SAYILI YASA SONRASI BÜYÜKŞEHİRLERDE SOSYAL ARAŞTIRMA YAPMANIN ZORLUKLARI

Derya GÜL^{1*}

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, 55139, Atakum, Samsun, Türkiye

Gönderi: 03 Nisan 2019; **Kabul:** 17 Haziran 2019; **Yayınlanma:** 01 Temmuz 2019
(**Received:** April 03, 2019; **Accepted:** June 17, 2019; **Published:** July 01, 2019)

Özet

Bu çalışma kamuoyunda “Büyükşehirler Yasası” olarak bilinen 6360 sayılı yasanın sosyal araştırmalar üzerine olan etkilerini incelemektedir. Bu amaç doğrultusunda büyükşehirlerle ilgili yasal düzenlemelerin tarihçesi incelenmiş ve yasa çerçevesinde gerçekleşen değişiklikler ve kamu kurumlarının uygulamaları araştırılmıştır. Gelişmişlik seviyesi yüksek ülkelerin ve uluslararası kurumlarınkilerle uyumsuz olarak belirlenen kıstaslar ve bunlarla birlikte gerçekleşen yasa değişiklikleri ile şehir merkezinde yer alan mahallelerin kırsal, şehre oldukça uzak alanların kentsel alan olarak istatistiklere yansımaları nedeni ile resmi istatistiklerin büyükşehirlerde, özellikle kırsal ve kentsel ayrımını inceleyen ve cinsiyet seviyesinde kırılım içeren nüfus istatistikleri gerektiren sosyal araştırmaları desteklemelerinin zorluğu irdelenmiştir. Sonuç olarak, kırsal ve kentsel alan ayrımının güncel uydu haritaları kullanılarak, ayrıca cinsiyet kırılımının da hesaplamalar ile tahmin edilerek bu zorluğun aşılması önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: 6360 Sayılı Kanun, Kentsel, Kırsal, İstatistik, Sosyal Araştırmalar

Challenges of Conducting Social Research in Metropolitan Cities after Law no. 6360

Abstract: This study examines the impact of Law No. 6360, which was commonly known as “Law of Metropolises”, on performing social studies. To that end, history of laws made to regulate the metropolises has been studied and the changes brought in by this particular law together with the executions of public bodies have been researched. Difficulty of official statistics supporting social studies that require them has been discussed, especially the ones that focus on differences between urban and rural areas and those that necessitate the breakdown of population by gender due to the legal changes compounded by the arbitrarily defined criteria, as these make very central areas seem to be rural and vice versa. As a result, methods for determining rural and urban areas by recent satellite maps and assessing the gender percentages by calculation have been offered to overcome these obstacles.

Keywords: Law No. 6360, Urban, Rural, Statistics, Social Studies

*Corresponding author: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, 55139, Atakum, Samsun, Türkiye

Email: derya.deryagul@gmail.com (D GÜL)

Derya GÜL

<https://orcid.org/0000-0003-4219-8409>

Cite as: Gül D. 2019. Challenges of conducting social research in metropolitan cities after law no. 6360. BSJ Pub Soc Sci, 2(2): 91-96.

1. Giriş

12 Kasım 2012 tarihinde TBMM’de görüşülerek kabul edilen ve 6 Aralık 2012 tarihli 28489 sayılı Resmi

Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı “On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde

Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, kamuoyunda yaygın olarak “Büyükşehirler Yasası” olarak bilinmektedir. Bu yasa ile:

1. On üç il büyükşehir statüsüne kavuşturulmuş,
2. On dört büyükşehir belediyesinin sınırları il mülki sınırlarına genişletilmiş,
3. Büyükşehir belediyeleri il mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılmış,
4. Tüzel kişilikleri kaldırılan köyler ve beldeler bağlı buldukları ilçe bünyelerine mahalle olarak katılmışlardır (CBHMGM, 2012).

Görünüşte özellikle sosyal bilimler araştırmaları ile ilgili olmayan bu yasa değişikliğinin gerçekteki etkileri ise kamu kurumlarının diğer bazı uygulamaları ve kararları ile birleşince son derece ciddi ve ağır olmuştur. Her ne kadar yapılan kanunların sosyal bilimlerle uyumlu olma zorunlulukları olmasa da, kanunun yönettiği topluma ait gerçekleri dikkate alması ve ortaya çıkaracağı sonuçların bu gerçekleri çarpıtması gerektiği yalnızca sağduyu kullanılarak ulaşılabilecek bir yargıdır. Oysa daha sonra da görüleceği gibi bu kanun çıkarılırken kanun yapıcının bu sonuçları göz önünde bulundurmadığı gözükmektedir.

2. Tarihçe

İlk olarak 9 Temmuz 1984 tarihinde 18453 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren ve 1982 anayasasının 127. maddesini esas alan 3030 sayılı “Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun” ile büyükşehir belediyeleri kanuni yapıya kavuşmuşlardır. Bu yasa ile büyükşehir ve ilçe belediyeleri şeklinde iki kademeli yapı tanımlanmış, aynı zamanda da görev, yetki ve sorumluluklar da belirlenmiştir. Bu çerçevede ilk olarak Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri kurulmuş ve daha sonra bunları diğer büyükşehir belediyelerinin kurulması izlemiştir. İlk yasal düzenlemeden 20 yıl sonra, 23 Temmuz 2004 tarihli 25531 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile büyükşehir belediyelerinin yönetim yapıları yeniden düzenlenmiştir. Bu yasayla ilçe ve ilçe olmaksızın kurulabilecek ilk kademe, yaygın olarak bilindiği şekliyle belde belediyelerinin kuruluşu ve bunlar arasındaki idari ilişkiler tanımlanmıştır (Özacit 2015).

Büyükşehir belediyeleri ile ilgili bir sonraki düzenleme 22 Mart 2008 tarihli 26824 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5747 sayılı yasa ile gerçekleştirilmiştir. Bu kanunla, daha önceden tanımlanmış ilk kademe belediyeleri uygulamasına son verilmiş, belediye yapıları büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyeleri şekline geri çevrilmiştir. Bu sayede 43 yeni ilçe oluşturulmuş ve nüfusları 2000’in altında olduğu için 862 belde belediyesi köye dönüştürülerek lağvedilmeleri

düzenlenmişse de 836 belediye yargı yolu ile bu düzenlemeye itiraz ederek köye dönüştürülmekten kurtulmuşlardır. Büyükşehir yapılanmaları ile ilgili geçerli son düzenleme 6360 sayılı kanun ile yapılmıştır (Zengin 2014).

3. Yasanın Yansımaları

6360 sayılı yasa, büyükşehirlerin il sınırları içerisinde yer alan belde ve köy statüsündeki yerleşim yerlerini tamamen ortadan kaldırmıştır. Böylece kırsal alanda yaşayan, geçimini ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık faaliyetleri ile sağlayan kesim ve kentsel alanda yaşayan, tarım ve hayvancılık dışı alanlarda faaliyet göstererek geçimini sağlayan kesim aynı potada eritilmiştir. Yasama organının bu tanım değişikliklerini yapmadaki gerekçeleri özetle (Yüzer 2018):

- Küreselleşmiş bir dünyada, kamu yönetiminde etkililik ve verimliliği artırmak,
- Vatandaşın artan beklentisini karşılamak ve yönetim sürecine daha fazla katılımını sağlamak,
- Parçalı planlar yerine bütüncül bölgesel çapta planlar yapmak,
- Yönetimsel kapasitesi düşük yerel yönetim birimlerinin varlığı ve yerel yönetimler arası koordinasyon eksikliği sebebiyle ortaya çıkan kaynak israfını önlemek şeklindedir.

Ancak her ne kadar olumlu temenniler içerse de yasanın sosyal araştırmalar ya da ülke istatistikleri gibi diğer alanlara olan etkileri yeterince düşünülmeden tasarlandığı açıktır. En başta, yasa da örnek olarak belirtilen İstanbul ve İzmit illerinde gerçekleştirilen uygulamanın yaygınlaştırılması çabasının sonuç verebilmesi için diğer illerin nüfus ve büyüklük gibi değerlerinin de göz önünde bulundurulmaları gerekirken bu yapılmamıştır. Sonuç olarak, ihtiyaçları, öncelikleri ve geçim kaynakları farklı olan köy, belde ve kent nüfuslarının tek merkezden koordinasyonunun, dağıtık bir yönetim modeline göre, her ne kadar ekonomik açıdan avantaj sağlayabilse dahi idari açıdan neden olacağı sıkıntılar öngörülmemiştir (Adıgüzel 2012). Öngörülmeyen bir diğer yansımaya ise, özellikle sosyal bilimler alanında gerçekleştirilecek araştırmaları neredeyse imkânsız hale getirecek olmasıdır.

4. Devlet Hizmetlerindeki Tutarsızlıklar ve Sosyal Bilimler Araştırmalarına Etkileri

6360 sayılı yasa ile gerçekleştirilen değişiklikler sonucunda büyükşehir belediyesi haline getirilen illerde kırsal alan ve kentsel alan arasındaki farklar kâğıt üzerinde ortadan kalkmıştır. Büyükşehir belediyesi il sınırları içinde yer alan tüm yerleşim alanları en küçük payda olarak mahalle başlığı altında eşitlenmişlerdir. Bu kararın doğrudan bir yansıması, kırsal alanda gerçekleştirilecek araştırmaların demografik bilgilerine ve ayrıntılarına ulaşmanın neredeyse olanaksız hale gelmesidir.

Tablo 1. 6360 sayılı yasa sonrası Ankara’da köy nüfusunun ortadan kalkması (TÜİK 2019).

Yıl	Ankara	
	Köy	Şehir
2010	130,460	4,641,256
2011	128,777	4,762,116
2012	123,406	4,842,136
2013		5,045,083
2014		5,150,072
2015		5,270,575
2016		5,346,518
2017		5,445,026
2018		5,503,985

6360 sayılı yasa öncesinde TÜİK üzerinden erişilebilen istatistik verileri vasıtası ile ilçelerin mahalle ve köylerinin nüfus bilgilerine ulaşılabilmekteydi. Böylece ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık ile geçimini sağlayan ve köylerde yaşayan nüfusu tespit ederek kırsal kesimle ilgili veriler değerlendirilebilmekteydi. 6360 sayılı yasa sonrasında ise Tablo 1’de de görülebileceği gibi köy nüfusu ortadan kalkmıştır. Aslında köy nüfusu halen köylerde yaşamaktadır, ancak tanım olarak büyükşehir sınırları içerisinde artık köy diye bir yerleşim yeri olmadığı için kaç kişinin köylerde yaşadığı bilinmemektedir. Her ne kadar bu veriler mahalle adı altında alınabilseler de ileride de görüleceği gibi şehrin merkezi mahalleleri ile en ücra köyleri arasında ayırım

yapmak TÜİK verilerine göre mümkün olmamaktadır.

Tablo 1, Şekil 1 ve Şekil 2’de açıkça görüldüğü gibi köy nüfusları doğrudan ilçe nüfusuna katılmakla kalmamış, mahalle bazındaki nüfuslar da, cinsiyet seviyesinde kırılımlar da erişilmez hale gelmiştir. Dolayısıyla büyükşehir il sınırları kapsamında nerenin kırsal, nerenin kentsel alanı oluşturduğunu belirlemek mümkün olmamaktadır.

Bu değişikliğin dolaylı bir yansıması, yine TÜİK üzerinden erişilebilen mahalle nüfus bilgilerinde görülmektedir. Geçerli olan TÜİK ölçütlerine göre toplam nüfusu 20000 ve altında olan yerleşim alanları kırsal alan olarak sınıflandırılmaktadır (TÜİK 2019). Oysa gelişmiş ülkeler ve çeşitli uluslararası kurumlar kırsal ve kentsel alan konusunda nüfus yoğunluğu ve toplam nüfusun yüzdesel olarak yaşadığı bölgeye dayalı tanımlar kullanmaktadırlar. Örneğin OECD ve AB, nüfus yoğunluğu tanımını kullanmakta ve kilometrekare alan başına 150 veya daha az sayıda kişinin yaşadığı yerleri kırsal alan olarak nitelendirmektedir. Ayrıca bölge nüfusundaki yerel yoğunlaşmaların sınıflandırmayı yanıltmaması için de ikinci bir ölçüt daha gözetilmekte, nüfusun %50’sinden fazlasının kırsal alanda yaşadığı bölgeler “ağırlıklı olarak kırsal”, %15-50 arası nüfusun kırsal alanda yaşadığı bölgeler “orta derecede kırsal”, %15 ve daha az oranda nüfusun kırsal alanda yaşadığı bölgeler ise “ağırlıklı olarak kentsel” olarak nitelendirilmektedir (Aydınlı ve Çiftçi 2015). TÜİK tarafından gözetilen ve yalnızca mutlak nüfus sayısını esas alan bu ölçüt Ankara’nın çeşitli ilçelerine uygulandığında gerçekleri yansıtmayan sonuçlar elde edilmektedir.

Satırlar	Sütunlar													
	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Avsar Köy.)-3025	17	17	20	19	12	18								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Basrı Köy.)-3026	510	494	530	501	487	469								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Beşköprü Köy.)-3027	71	77	77	78	81	82								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Beyceğiz Köy.)-3028	90	82	84	76	93	83								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Beylikköprü Köy.)-3029	478	492	491	488	478	465								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Çanakçı Köy.)-3030	95	90	100	100	97	92								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Çekirdeksiz Köy.)-3031	101	96	100	98	112	101								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Çimençejiz Köy.)-3032	38	33	38	30	39	29								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Eskikarsak Köy.)-3033	80	77	70	63	78	62								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Eskipolatlı Köy.)-3034	60	61	62	60	60	58								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Gençali Köy.)-3035	125	135	115	121	114	117								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Gümüşyaka Köy.)-3036	51	53	51	56	56	56								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Gündoğan Köy.)-3037	54	39	57	40	48	35								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Hacıtoğrul Köy.)-3038	83	91	77	75										
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Hacıtoğrul Köy.)-3038					80	72								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/İğciler Köy.)-3039	205	176	214	177	224	183								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Karaahmet Köy.)-3040	136	158	130	146	117	141								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Karacaahmet Köy.)-3041	85	83	109	100	102	96								
Ankara(Polatlı/Merkez Bucağı/Karailıyas Köy.)-3042	169	147	180	150	197	165								

Şekil 1. 6360 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinden sonra ortadan kalkan köy nüfusları (TÜİK 2019).

Satırlar	Sütunlar							
	2012				2013		2014	
	İbbs-Düzey1, İbbs-Düzey2, İl Ve İlçe Nüfusları				İbbs-Düzey1, İbbs-Düzey2, İl Ve İlçe		İbbs-Düzey1, İbbs-Düzey2, İl Ve İlçe	
	Erkek ve Köy	Erkek ve Şehir	Kadın ve Köy	Kadın ve Şehir	Erkek ve Şehir	Kadın ve Şehir	Erkek ve Şehir	Kadın ve Şehir
Ankara(Çankaya)-1231		406.801		425.274	442.058	472.443	443.057	470.658
Ankara(Polatlı)-1578	9.416	50.646	8.921	50.366	59.267	58.126	61.098	60.003

Şekil 2. 6360 sayılı yasa sonrasında şehir nüfusuna katılan köy nüfusları (TÜİK 2019).

Mahalle	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Üniversiteler Mah.)-1592	14052	25932	25633	25668	26786	27721	29610	27903	30621
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Alacaatlı Mah.)-1899				11854	14794	17557	20787	25603	30313
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Birlik Mah.)-1529	29657	30299	31414	30192	30010	30386	30251	30111	29725
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Emek Mah.)-1543	24287	24020	25766	24985	24476	24258	23816	23606	23101
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Yaşamkent Mah.)-1894				17801	18543	19491	23571	20796	20927
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Harbiye Mah.)-1555	23617	23173	23190	21761	21180	21166	21753	21108	20145
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mah.)-1886				19903	19518	19875	19529	19421	19125
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Mutlukent Mah.)-1537	16817	17089	17733	17212	17267	17671	18020	18420	18392
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Kırkkonaklar Mah.)-1568	15177	15996	16910	16788	16770	17202	17279	17332	17762
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Mürsel Uluç Mah.)-1585	18668	18631	18946	18190	18109	18176	18073	18003	17654
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./İşçi Blokları Mah.)-1562	20066	20047	20362	19371	18863	18707	18277	18039	17442
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Ayrancı Mah.)-1522	19439	19455	19558	18875	18638	18480	18382	17847	17395
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Huzur Mah.)-1557	18033	18150	18688	17763	17574	17408	17125	17052	16551
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Yukarı Bahçelievler Mah.)-1609	17081	16915	17335	17645	17341	17112	16573	16500	16293
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Koru Mah.)-1880				14815	14670	14893	14879	14805	14578
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Çiğdem Mah.)-1563	15755	15624	15676	15224	14931	14820	14572	14594	14130
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Ümit Mah.)-1890				13707	13599	13808	13691	13751	13998
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Keklik Pınarı Mah.)-1567	12900	13287	13757	13357	13482	13871	14034	14034	13811
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./İlkadım Mah.)-1559	14356	14498	14857	14195	14074	13939	14004	13733	13276
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Çukurambar Mah.)-1538	14185	14306	14748	13973	13623	13518	13405	13283	12903
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Cevizlidere Mah.)-1533	13896	13758	13983	13399	13350	13410	13348	13335	12890
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Yıldızevler Mah.)-1608	11957	12414	13033	12518	12400	12711	12679	12560	12347
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Akınar Mah.)-1513	9711	10999	11802	11780	12114	12466	12387	12454	12190
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Ata Mah.)-1520	11732	11983	12415	11870	11886	11964	12128	12061	11781
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Oran Mah.)-1590	10351	11085	11620	11522	11874	12201	12129	12166	11705
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Bahçelievler Mah.)-1526	11895	11882	12338	11971	11909	11939	11615	11412	11333
Ankara(Çankaya/Çankaya Bel./Aziziye Mah.)-1523	11979	11900	12139	11772	11609	11727	11583	11520	11258

Şekil 3. Ankara ili Çankaya ilçesi mahalle nüfusları (TÜİK 2019).

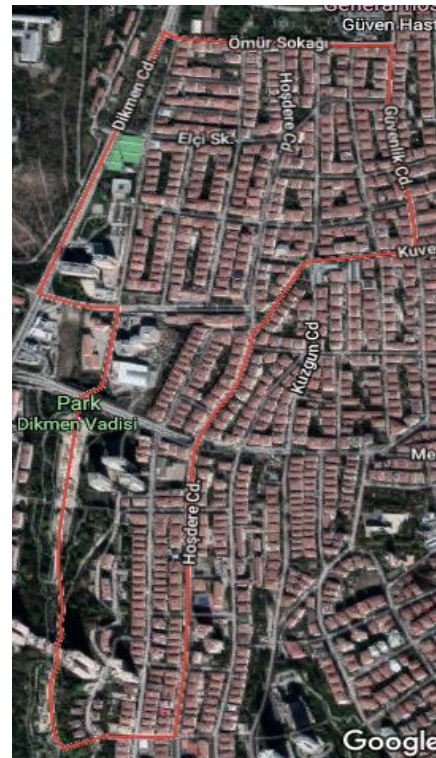
TÜİK kırsal alan ölçütü dikkate alındığında, Şekil 3’de görüldüğü gibi, 2013 öncesinde köy olarak kayıtlarda geçen Alacaatlı Mahallesi, Ankara’nın Çankaya ilçesinin kentsel alan sıfatını hak eden altı mahallesinden biridir. Ancak Ankara’nın en eski ve merkezi mahalleleri arasında yer alan Ayrancı ve Bahçelievler gibi mahalleleri yine Şekil 3’teki verilere göre kırsal alan statüsünde değerlendirilmek durumundadır. Oysa aynı mahallelere ait yerleşim yoğunlukları Şekil 4 ve Şekil 5’te sunulmuş uydu görüntülerinde net olarak gözlemlenebilmektedir.

Şekil 4. Ankara ili Çankaya ilçesi Alacaatlı mahallesi uydu görünümü (Google Maps 2019).

Benzer bir tutarsızlık, Etimesgut ilçesinde de gözlemlenmektedir. Uydu görüntülerine göre son derece

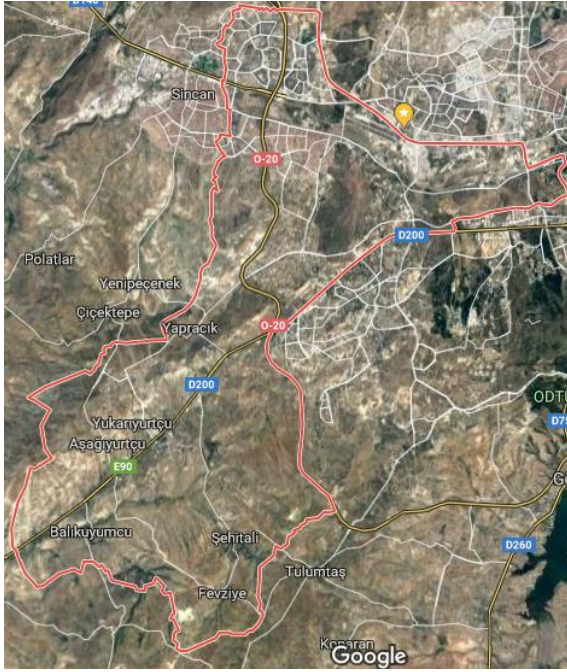
kırsal bir yerleşim bölgesi olduğu görülen Etimesgut ilçesi bünyesinde toplam on üç mahalle TÜİK ölçütlerine göre kentsel alan statüsündedir (Şekil 6 ve Şekil 7).

Şekil 5. Ankara ili Çankaya ilçesi Ayrancı mahallesi uydu görünümü (Google Maps 2019).

Mahalle	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Eryaman Mah.)-1626	38822	40011	39493	39784	41178	42578	43045	43621	43460
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Süvari Mah.)-1632	22883	27635	29810	32408	34556	35707	35791	36272	35499
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Piyade Mah.)-1631	25650	27027	28425	29396	30747	31400	31803	32364	31799
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Topçu Mah.)-1636	26628	28429	28874	29652	30180	30739	30801	31063	30422
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Ahi Mesut Mah.)-1625	5544	7926	9832	13283	18065	22147	25665	28503	29392
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Bağlıca Mah.)-1640	1176	2522	4520	6481	9922	15311	20290	25403	29273
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Alsancak Mah.)-1622	11560	15732	18781	22430	24905	26386	27260	27959	27620
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Elvan Mah.)-100411	20475	22611	23010	23868	24901	25432	25824	26015	25290
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./İstasyon Mah.)-1629	18984	20785	21656	23163	24103	24728	25217	25671	24890
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./30 Ağustos Mah.)-1639	22568	24124	24042	24256	24915	25019	24952	24894	24531
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Göksu Mah.)-99782	14438	15161	14860	14978	16640	18075	19805	21302	21771
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Tunahan Mah.)-1637	20821	21340	21040	20440	20465	21102	21123	21088	21105
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Şehit Osman Avcı Mah.)-1633	13527	14142	14024	14075	14235	15043	16241	19078	20964
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Şeyh Şamil Mah.)-1635	17769	18625	18536	18307	18540	18712	18857	18892	18667
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Kazım Karabekir Mah.)-1630	18952	19498	19031	18751	18957	19199	19113	19091	18393
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Atakent Mah.)-1644	19762	19672	18911	18389	18305	18620	18466	18336	18106
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Ayyıldız Mah.)-1642	11353	12007	12195	12902	13985	14622	15285	15722	15963
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Oğuzlar Mah.)-1643	16691	16480	16035	16022	16396	16502	16452	16246	15902
Ankara(Etimesgut/Etimesgut Bel./Güzelkent Mah.)-99783	16656	16741	16406	15988	15917	15949	15715	15805	15343

Şekil 6. Ankara ili Etimesgut ilçesi mahalle nüfusları (TÜİK 2019)

Şekil 7. Ankara ili Etimesgut ilçesi uydu görünümü (Google Maps 2019).

6. Sonuç ve Çözüm Önerileri

Sunulan veri ve görsellerden açıkça şu sonuçlara varılmaktadır:

1. Resmi istatistiklere göre Ankara ili sınırları içinde kırsal alanda yaşayan nüfus yoktur.
2. Yine resmi istatistiklere göre Ankara şehir merkezinde yer alan mahallelerin yalnızca altısı TÜİK ölçütlerine göre kentsel alan olarak nitelendirilebilmektedir. Kalan mahalleler kırsal alan olarak nitelendirilmelidir.
3. Ankara Etimesgut ilçesinde ise toplam 13 mahalle kırsal alan ölçütünü karşılamaktadır. Kalan mahalleler kırsal alan olarak nitelendirilmelidir.
4. Yukarıdaki gözlemler saha gözlemleri ve uydu gözlemleri ile çelişmektedir. Şehrin en merkezi ve yoğun nüfuslu mahalleleri TÜİK istatistiklerine göre

kırsal alan, oldukça düşük nüfus yoğunluğuna sahip, şehrin dışında kalan mahalleler ise TÜİK ölçütlerine göre kentsel alan sayılmaktadır.

5. Mahallelerin cinsiyet kırılım bilgileri 6360 sayılı yasa sonrasında ortadan kaybolmuşlardır.

Yukarıdaki sonuçlar dikkate alındığında Ankara ilinde kırsal alanda yaşayan nüfus var mıdır, varsa ne kadardır, bu nüfusun ne kadarı kadın ne kadarı erkektir sorularına devletin resmi istatistik kurumunun istatistiklerini esas alarak yanıt bulmak mümkün değildir çünkü ölçütler ve yayınlanan sonuçlar birbirleri ile çelişmektedir.

6360 sayılı yasa ile gerçekleşen değişiklikler ile birlikte TÜİK gibi anahtar devlet kurumlarının istatistik tanım ve uygulamalarında daha önce açıklandığı gibi yalnızca nüfus sayısını esas alarak takip ettiği keyfi tavır göz önünde bulundurulduğunda Türkiye’de büyükşehir belediyesi olan il sınırları içerisinde kırsal ve kentsel alan karşılaştırmasına dayanan ve demografi bilgileri gerektiren sosyal bilimler araştırmalarını gerçekleştirmek ve değerlendirmek mümkün değildir. Bu durum Özçağlar’ın da dikkatini çekmiştir ve özellikle Ankara il sınırları içinde resmi istatistiklere göre kırsal alan nüfusunun %0 olduğuna dikkat çekmiştir (2016). Bu durumda Ankara (veya 6360 sayılı yasa kapsamında büyükşehir haline getirilen diğer illerde de) kırsal alan nüfusu gözükmeyeceği için resmi demografi istatistiklerine dayanan sosyal bilimler araştırmalarının gerçekleştirilmesi oldukça zor hale gelmiştir.

Geçerli olan yasal düzenlemeler ve kamu kurumlarının uygulamalarını değiştirmelerinin zaman alacağı gerçeği ışığında, sosyal bilimler araştırmacılarının yeni, resmi olmasa da genel olarak kabul edilebilecek ve nesnel ölçütlere ihtiyaçları vardır. Çünkü herhangi bir araştırmada bağımsız kaynaklar tarafından kontrol edilemeyecek, yalnızca beyana dayalı ölçütler kullanılması araştırmanın hem güvenilirliğine gölge düşürecek hem de bilimsellik sınırları dışına çıkmasına neden olacaktır. Bu nedenle Özçağlar’ın da önerdiği “kırsal mahalle” ve “kentsel mahalle” ayrımını yapabilmek gereklidir. Bu ayrımı yapabilmek için gerekli

ulusal istatistikler bulunmaması nedeniyle önerilen yöntem internet üzerinden hızlı bir şekilde ulaşılabilen güncel uydu haritalarındaki görsel bilgileri kullanmaktan geçmektedir. Uydu haritalarını kullanarak sık ve planlı yerleşim dokusuna sahip mahalleleri kentsel, bu sık yerleşim dokusunun kaybolduğu, çevresi otlak, tarla veya başka tür açık arazi ile çevrili mahalleleri kırsal olarak belirlemek nesnel ve akla yakın bir çözümdür.

Nüfus kırımları, özellikle cinsiyet bazında kırımlar konusunda ise, cinsiyet dağılım oranlarını değiştireceği bilinen etkenler (savaş, salgın hastalık, vb.) söz konusu olmadığı sürece kırım verilerine ulaşılabilen en son tarih (bu durumda 2012 yılı) itibariyle bilinen cinsiyet dağılım oranlarını esas alarak güncel nüfus rakamına uygulamaktır.

Her iki yöntemin de belli miktar hata getireceği açık olmakla birlikte, resmî veri yokluğunda kullanılabilecek nesnel olarak değerlendirilip kontrol edilebilecek veri sağlama açısından faydalı olacakları da açıktır.

Çıkar İlişkisi

Yazarlar bu çalışmada hiçbir çıkar ilişkisi olmadığını beyan etmektedirler.

Kaynaklar

Adıgüzel Ş. 2012. 6360 sayılı yasa'nın Türkiye'nin yerel yönetim dizgesi üzerine etkileri: Eleştirel bir değerlendirme. *Toplum ve Demokrasi*, 6 (13-14): 153-176.

Aydınlı Hİ, Çiftçi S. 2015. Türkiye'de kır-kent kavramının değişen niteliği ve mevzuatın sürece etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (54): 192-200.

CBHMG. 2012. Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü; On üç ilde büyükşehir belediyesi ve yirmi altı ilçe kurulması ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelede değişiklik yapılmasına dair kanun. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206-1.htm>.

Genç FN, Daşçı S. 2016. Law No. 6360 Presentation of the impact of public services: The case of metropolitan municipality Balıkesir. *J Soc Human Sci Res*, 6 (2): 1-32.

İrdem İ, Mutlu A. 2016. 6360 sayılı yasayla "Kır-Kent" kavramlarının muğlaklaşması sorunu ve olası sonuçları. *KAYSEM* 10. İzmir. 159-176.

Google Maps. 2019. maps.google.com.

Özacit İ. 2015. Yeni büyükşehir belediyesi sisteminin yeni kamu işletmeciliği ve yönetim bağlamında analizi: Ankara örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özçağlar A. 2016. Büyükşehir belediye illerde kır ve kent nüfusunun tespiti mümkün mü? TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu. Ankara. 271-291.

Sadioğlu U. 2017. Yeni büyükşehir belediyesi modelinde belde belediyelerin sonu: Değirmendere örneği. *Hacettepe Üniv İktisadi İdari Bilim Fak Derg*, 35(2): 95-119.

TÜİK. 2019. Türkiye İstatistik Kurumu. Tanım ve Kavramlar. http://www.tuik.gov.tr/MicroVeri/YMA_2012/metaveri/tanim/index.html.

Yüzer F. 2018. 6360 Sayılı kanun ile ilgili bazı değişiklikler ve değerlendirme. *Academia*. http://www.academia.edu/28118346/6360_Say%C4%B1%C4%B1_Kanun_ile_ilgili_Baz%C4%B1_De%C4%9Fi%C5%9Fiklikler_ve_De%C4%9Ferlendirme.

Zengin O. 2014. Büyükşehir belediyesi sisteminin dönüşümü: son on yılın değerlendirmesi. *Ankara Barosu Dergisi* (2): 91-116.